

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Jesu Siculi
Caltasinettensis, In ... Universitate Messanensi Theologiæ
Primarii Professoris, Tractatus Quinque In Quinque
Ecclesiæ Præcepta**

Tamburini, Tommaso

Dilingæ, 1697

Parergon Ad Tertium Ecclesiæ Præceptum. De Evcharistia. Non Jejuno
litare an liceat aliquando?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40032

PAREGON AD TERTIUM ECCLESIAE PRAECEPTUM.

DE

EVCHARISTIA.

Non Jejuno litare an liceat aliquando?

Erax, atque uberibus spicis, & crebris fecunda est literaria prolusionum seges, auditores; nimis enim arctis coercent spatiji, praefandi argumenta, qui tantum, vel Scriptorum, quos explicandos suscipiunt, laudibus, vel scientiam, quam deinceps professuri sunt, commendatione concludunt. Equidem in eam pedibus sententiam eo, opportunam eligi proloquendi materiem; cum erudita quapiam, atque auditoribus grata differratio ex ijs, quae in ejusmodi scientiae penu locum habeat, apte proponitur; & in eadem, quasi in arena, & campo, ante constitutum praelij diem, artificiosè procluditur.

Ego igitur, tractationem de tertio Ecclesiae praeepto, hoc est, de suscipienda ferijs paschalibus Sacra Synaxi, auditoribus meis propinaturus (id quod ego, ut à mei Praedecessoris vestigijs non discedam, qui primum, & se-

eundem ejusdem Ecclesiae praeeptum eruditè superioribus tribus annis explicuit; utinam ego eruditione parit) ego, inquam, quid in hac sapientium virorum corona praefabot? Equam levem velitationem hoc initio suscipiam, quasi solemne praeludium futurarum decisionum, quas consequente anno, Summo favente Numine, moliturus sum? Eligo de celebri illa quaestione aliquid differere, quae inquirat, an Sacra Evcharistiae mentae liceat aliquando fideli non jejuno naturaliter, ut loquimur, accumbere? Et quidem mihi nequaquam instituendus est sermo; an id graviter aegrotanti liceat, Sacra causa Viatici; neque, an Sacerdoti, quando Sacrae hostiae praefecratae copia non suppetit, & alius Sacerdos non adsit jejunus, qui ad aram operans, providere infirmo de eodem Viatico possit; neque, an Sacerdoti item non jejuno, si jejunus non adsit, quando completum est Sacrificium, celebrante, me-

Ab in Sacro; post Consecrationem deficiente; neque an fidei cultumque non jejuno absumere liceat Sacra victimæ particulas, ne ingruente Hæreticorum, vel Infidelium turba, Sanctum in manibus canum deferatur; non inquam, de his mihi instituendus est sermo; hæc enim vulgata sunt, & recentiorum Theologorum oppugnante nemine, facili negotio non jejuni conceduntur; sed disceptatio nostra, in eo versabitur, an idem concedatur, ob periculum, timoremque gravis decoris, vel notæ?

Et nihilominus vulgata item doctrina Theologorum est, etiam tum benigne concedi; siquidem præcepta pæ Matris Ecclesiæ non obligant (remoto contemptu) cum tanto propriæ famæ dispendio; nam propterea Sacer Mystra, si dum Sacra libamina peragit, recorderetur etiam ante Operatoria verba, se cibum potumve sumpsisse, porro pergit ad reliqua; excusabitur enim satis, superque à prædicto periculo in decoris notam incidendi. Ut interim taceam Sanctum Bonaventuram, virum doctrina, & pietate præclarum, asserentem, inchoatam Missam semper esse à Sacrificante perficiendam, quia ferè nunquam sine scandalo solet omitti: adderem ego, & sine irreverentia. Porro, si ad ultra item indulgemus, in quo tandem disputatio nostra versabitur? Ajo, non quidem in expendendo jure, sed in venando factò, nostram esse in præsentis quæstione collocandam industriam; omnes enim scimus, instante gravi infamæ periculo, ab Ecclesiasticis imperijs nequaquam Fideles ob-

stringi: At, quandonam, re ipsa, ejusmodi periculum imminet, non scimus omnes; & operosum sæpè esse, id decernere, omnes ingenuè fateamur.

Hoc igitur agamus. Et profectò (cælestibus annuentibus) id actum, absque vestra molestia, Patres, à me erit; si unam, alteramque non insulsum narratiunculam proferam in medium, & difficultates inde emergentes brevi responsione dissolvam. Initium facio ab ea, quam refert Adamus Tannerus, vir Societatis Nostræ, Theologiz scientissimus *disp. 5. quæst. 8. n. 92. de Eucharistia.*

Sacerdos quidam (ait) nomine Theophilus, cujusdam pagi animarum Curator in Svevia, invitaverat ad festivum dedicationis suæ Ecclesiæ diem honestandum, decem, vel plures Sacerdotes in vicinis Oppidis commorantes. Præstò fuerant destinato die, & ex his postremus, ille adfuit, qui aliquibus ante diebus à Parocho Theophilo rogatus, ac designatus fuerat, ut solemnem Sacrum (Missam majorem vulgus appellat) consueto ritu, & cantu occurrenti ad diem festivum frequenti populo, daret. Verùm is, re non benè intellecta, vel datæ sponsonis immemor, priusquam à suo pago discederet, rem Sacram suis fecerat parochianis; reliqui verò Sacerdotes, aut idem egerant in suis quisque Oppidis, aut ex his nonnulli itineris suscipiendi causa ex suis locis ad Theophili distantem ædem, Sacro Mysterio, ea luce, nequaquam oblato, se commodo jentaculo muniverant. Itaque nullus ex Presbyterorum numero inveniri

potuit, qui jejunus in tanta solemnitate, populo sacrificium expectanti, esset ad Sacras preces ritè dispositus. Quid ergo factum est? Tannerus, his breviter enarratis, hæc ferè verba subnectit, Inquiro, an illorum, Sacerdotum unus potuisset inculpatè in hoc eventu facere Sacrum? Et primò respondet *num. 64.* potuisse, si defectus jejunij fuisset occultus, quia è duobus malis erat minus eligendum *ex lib. quoties nihil H. de Regulis juris.* At minus malum censendum fuisset, Sacerdotem occultè injejunum ad Communionem accedere, quàm Sacrum in his circumstantijs non celebrari. Respondet secundò si publicus fuisset jejunij defectus, fuisset satius, ut totus populus (prius tamen è suggestu causam edoctus) dimitteretur absque Missa, quàm illa fieret ab illorum aliquo, quos, nemine excepto, non esse jejunos, pluribus manifestè constabat. Hæc ille, approbans id, quod religiosi ij Sacriolæ, inita consultatione, decreverunt. Nam fuit ea populi multitudo è sublimi loco admonita, & inaudito Sacro dimissa.

Date mihi nunc veniam, Patres, ut ego venerabilium illorum Sacerdotum, ac doctissimi Tanneri, bona pace, meas nugas interponam.

Equidem, si hodie hujusmodi hæsitati interesse, suaderem, ut ad aram unus ex ijs operaretur, qui, quamvis jejunium violasset, vitalia tamen Sacrificij liba non prægustaverat; Etenim, in primis, non esset ullum timendum scandalum, ut probi illi Præbiteri vererentur, si enim ij, quemadmodum

causam dimittendi, sacrificio non oblato, populum docuerunt, sic pro concione edixissent, permitti ab Ecclesia in rarissimo eventu, tam vehementibus adjunctis vallato, hanc injejunè libandi facultatem, certè benevolentiam potius concepissent Fideles de benignitate præ Matris Ecclesiæ, quàm ullum passi essent pravi exempli detrimentum.

Deinde ob grave, & publicum scandalum, quod alia ratione evitari non datur, licitè facit Sacrum Sacerdos, tamen non Jejunus, ut post Suarium *disp. 68. sect. 2. de Eucharist.* contra Navarrum traditidem Tannerus *loco laudato num. 41.* Nam ubi in difficultates impingimus, semper eligendum est illud, in quò minus instat periculi, ut docet S. Thom. *3. p. 9. art. 6. ad 2.* minus autem periculi est illud ex eodem S. Doctore, *ibidem*, quod pertinet ad qualitatem unius, quàm quod spectat ad multos, qui peccandi ansam accipiant. In re autem, de qua loquimur, si illam sincera mente pensitemus, non potest evitari gravis scandali periculum, hoc est, gravis, & injusta indignatio plebis adversus Sacerdotes, gravis oblocutio in eisdem, & ridicula dicitia, eorum famam, honoremque lædentia. Quis, quæso, inurbanum, stultumque vulgus cohibere possit, quin hoc, vel simili cachinno petulanter effutiret? Hem Sacerdotum ingluviem! Hem, quod abstinentiæ exemplum ij in templis continuò viventes, & Sacra Evangelia temperantiæ prædicantia evolventes, proponunt nobis in domibus profanis, in plateis, in hospitij, in officinis quotidie commorantibus!

fibus: Tentant manè, qui vespere Ecclesiastici Jejunij vix ad uncias panis octo, nos fame distentos amandant, & benignè sic nobiscum agere gloriantur. Solemni Sacro nos defraudant, ut ipsi consuetudine solemnij manè ientandi non defraudentur. Hæc, & his amariora, quis ex illo plurium capitum monstro non expectabit? Et profecto quanti item æstimandum est, & omnino à Fidelibus extirpandum labendi illud periculum, eos nimirum assuefieri ad Sacerdotes aspernandos, atque adeò ad eorum consilia, documenta parvi faciendâ?

Tertiò, expendamus, quod idem Tannerus prudenter decernit *ibid.* n. 92. censet enim, si die festivo Natalis Christi Domini unus dumtaxat Sacerdos post sumptum à media nocte cibum in aliquo pago adesset, nec alius haberi, vel conquiri posset, nullo cibo refectus; censet, inquam, illi non jejunio facere Sacrum eo die licere, & ritè factum, si Sacris operaretur adhuc semel. Deus ergo immortalis? quodnam grande discrimen intercedit inter Sacrum necessariò celebrandum die Natalis Domini, unde liceat non Jejunio litare, & inter Sacrum solemne celebratis, de qua loquimur, ut idem omnino non liceat? cum præsertim hic ex multis locis, pagisque multitudine confluerat: ibi in Natali Domini unius tantùm Oppidi populus exposcebat Sacrum.

Postremum argumentum ducamus ex paritate cum gravissimo Decreto Concilij Trid. *sess. 13. cap. 7.* in quo sic habetur: *Nullus sibi conscius peccati*
Tambur. de Præcept. Eccles.

mortalis, quantumvis sibi contritum videatur, absque præmissa Confessione Sacramentali, ad Sacram Eucharistiam accedere audeat, etiam Sacerdotes. Quod si quis, necessitate urgente, ante præviâ Confessionem celebraverit, quàmprimùm confiteatur. Hæc Tridentinum.

Hic ergo inquirunt Doctores, & indigitant eas necessitates, in quibus liceat, non præmissâ lethaliū hominologesi, cum contritione Aris intendere: & inter illas enumerant cum Diana *part. 9. tr. 3. ref. 9.* Trull. & Gartia (contra Castropal. hæc veniam dare negantem *p. 12. de Euchar.*) eventum illum, quo simplex Sacerdos, hoc est, etiam non Parochus, rogetur ab aliis, probum, innocentemque Sacerdotem non habentibus, qui ipsis rem divinam die festivo faciat; immò etiam, quando ipse unus Sacerdos Sacro carere deberet. Id ego, vestigiis hærens doctissimi Castropalai, nullatenus approbo, sed non est hic de ejusmodi sententia disputandi locus. Solùm assero, eam mihi in disceptatione, quam præmanibus habeo, valdè favere; si enim Doctores illi, fas esse, affirmant, Sacerdoti absque mortalium delictorum confessione, & solùm contrito sacrificare, ne vel ipse, vel alij Sacro careant die festo; quidni, nos idem non Jejunio in adjunctis multò gravioribus licere, contendamus? peccatori enim Missam celebrare volenti, confessionem imperat justio divina, quam à Tridentino declaratam fuisse dumtaxat, & promulgatam, non verò institutam, fert probabilior Theologorum sententia,

tia, cum jejunium ante Sacri Mysterij functionem, certò, & ex omnium doctrina, sola imperet Ecclesia, quæ obstringere nunquam præsumitur, quando molestissima illa incommoda urgent, quæ in Superioribus in medium allata sunt.

Plura item cumularem, nisi me orationem vertere ad alterum, quod promisi, exemplum, temporis angustia, commonefaceret; quod quidem, dum hanc prolusionem ante paucos dies meditarer, in mentem mihi revocavit recens nostrorum Sacerdotum inauguratio: Ecce illud.

Quidam, cui nomen erat Nicephorus, recens Sacerdos (Neomistam, unico vocabulo, appellant Græci, quod etiam nos Latini non semel usurpamus) Neomista, inquam, Nicephorus, diu & frequenter in sicco Sacro, ut loquimur, faciendo, se exercuerat, ea spe, ut primitias ex acquisita consuetudine expeditius, & securius immolaret. Idem peregit manè illius diei, quo primam hostiam Deo erat solemniter oblaturus, ac pro more, quem servaverat superioribus diebus, immemor instantis celebritatis, assumpsit, deglutitque grandiore partuculam non consecratam, idque paulò ante, quam pulsarentur campanæ, indices solemnificij, ut in illis regionibus mos increbuerat, à Neomista decantandi. Quid agam? (secum animo revolvebat:) è suggestu, more nostræ Ecclesiæ, admonitus est populus, jam tum à die Dominico præcedente, ut ad meam primam Oblationem conveniret. Templum affabrè aulais exornatum, con-

languinei inibi præstolantur, domestici convivium paraverant, Heu! quid consilij capiam? Hæc obvertabat, & similia. Demum tantisper animo sedato, subiit mentem remedium unicum elucere, consulendi scilicet Patrem quendam è nostra Societate; cujus nomen reticetis, à quo, ut mox dicam, res hæc gesta narratur. Statim ergo ad illum accurrit, petitque consilium, cui deserte respondit Pater esse Primitias in alium diem omnino differendas. Quanto Neomistæ doloris sensu, cogitari potius, quam explicari verbis, potest. Narrationem hanc, illiusque Patris decisionem, licet breviuscule, refert P. Georgius Gobat in *Alphabeto Sacrificantium casu 13.*

Ego nihilominus mitiorem sententiam cogor amplecti à rigore consilij illius Patris, Ordinis quamvis nostri, omninò recedens. Existimo enim, si ea adjuncta (quas circumstantias minus latinè vocamus) adfuerint, quæ in relato eventu recensentur, culpam admitturum nequaquam fuisse optimum illum virum, si quamvis injeiunus à Sacro Misterio non abstinisset.

Porro circumstantiæ illæ numerabantur. Prima Neomista perhonestæ, ac nobilis erat familiæ. Secunda error ille, jejuniique defectus occultus omninò fuit, & uni ipsi solùm notus. Tertia illuc convenerant aliunde cognati plures. Quarta paratum lautum convivium. Quinta convocatus fuerat pro concione populus, atque adeò summi, medij, infimi, & cum viris nobiles matronæ ad destinatum templum se contulerant. Sub ijs circumstantijs licuisset

quæ offerri à Neomistâ Sacram Victi-
mam, tamen non Jejunio; modò vo-
bis hæc sententiâ placeat, sapientissimi
auditores; puto.

Primò, quia ex Tannerò modò ha-
buimus, licuisse, die solemni Dedicac-
tionis, ad aram accedere, si occulta
fuisse sui violatio Jejunij. Quidni igitur,
si in abditissimo nostri Sacerdotis
errore, idem ex piâ Mâtris Ecclesie be-
nignitate decernamus? Non sunt re-
petendæ rationes jam allatæ: vos ipsi
illas huc advocate.

Sed probo secundò ex generali do-
ctrina de Epicheia, quam post Ari-
stotelem *S. Ethic. cap. 10.* & *S. Tho-
mam p. 2. q. 96. art. 6.* tradunt cæteri
Theologi: videlicet, ob virtutem,
quam idem S. Doctor, æquitatem ap-
pellat, fas esse recedere ab apertis le-
gum verbis, si quando id exigat bonum
commune, & (ut explicat idem Ari-
stoteles) si quando Legislator adesset,
hoc modo dixisset: dixisset, inquam,
mentem suam nequaquam fuisse, quòd
lex ab ipso lata ad ejusmodi actum ex-
tenderetur. Jam si æquo animo con-
cipiamus, Neomistæ genere Nobilis,
optimisque moribus, ac virtutibus or-
nati, altissimam molestiam, angustias,
prævilum mente dedecus, Ignorantiæ
evidens periculum, totiusque cognati-
onis tristissimas querimonias: si alio-
rum oblocutiones ob oculos obverse-
mus, suspensiones, ac temerè concepta,
prolaræque judicicia; quòd Sacerdos ille
læseticacitatem; quòd in excommu-
nicationem fuerit prolapsus; quòd ir-
regularis, aut aliquo Canonico impe-
dimento irretitus. Si item expendam-

mus expensarum jacturam, si contem-
prum, si convicia adversus Neomistam,
tanquam hominis incautissimi, cum
debuisset in tanto negotio esse cautissi-
mus; si hæc, inquam, æqua lance per-
pendamus, certè pronunciabimus, agi
publicum bonum populi, illud Oppi-
dum incolentis, quando delicta illa,
ne committerentur, cautum esset. Se-
cus perinde, ac periclitaretur commu-
nis utilitas, si lex de reddendo deposti-
to extenderetur ad restituendum furio-
so gladium (quod est exemplum à
Thoma allatum) ita periclitaretur bo-
num animarum frequentissimæ illius
multitudinis, si tanta occasio peccandi,
hoc est, suspicandi, maledicendi, tem-
erariè judicandi, contumeliosè agen-
di infræni populo extendi sineremus;
unde ulterius infero: Si Summus
Pontifex interrogatus fuisset, an Cano-
nem illum ex *S. Augustino* desum-
ptum, & *cap. liquido de Cons. dist. 2.*
relatum de non sumenda Sacra Evcha-
ristia, nisi à jejunis, veller extendi ad
hunc eventum, de quo disputamus, tot-
tàmque violentis conditionibus vesti-
tum; infero, inquam, eum responsu-
rum, nec se, nec *S. Augustinum* volu-
isse unquam, Canonem illum extendi,
nec aliam responsionem expectare
possum à piâ Summi Pontificis pruden-
tiâ: quod est illud Aristotelis, si Le-
gislator adesset, hoc modo dixisset.

Adde nihilominus, si Sacerdos ille
recens inauguratus, fuisset obscurus
homo; si multò magis fuisset alienige-
na, si non ipse unus, sed alij plures pri-
mò erant litaturi, inque alium diem
differebant primitias, etiam si jejunij

defectus nullis fuisset cognitus; hunc profectò dicerem, de ara, illo die adenda, cogitare non potuisse: siquidem incommoda, quæ in hoc ignoto viro obventura timeres, non tanti censerentur momenti, ut anteponi deberent antiquissimæ Sanctioni de abstinentia cibi, cibo Angelorum præmittenda.

Sed vela orationis contrahamus; & ut initium hujus prolusionis cum fine connectatur, advertite, ornatissimi auditores, difficile nequaquam esse in hac quaestione, quid juris sit, decernere; facile enim decrevimus, instante dedecoris nota, vel gravi quopiam dispendio (semoto, ut semper intelligimus, contemptu) posse concedi jejunii sollicitum non esse communicatum. At quandònam, re ipsa, & ut loqui consuevimus, de facto hæc incommoda imminèant, non resolvimus facile: id enim ex allatis narrationibus, & ex emergentibus inde oppositis Doctorum placitis, ac rationibus, quas opus

semper est, non oscitanter expendere, quàm operosum sit deliberare, planè notastis.

Nam propterea Theologos Moralis scientiæ consultos, præsertim illos, quorum industria, ac solertia, in institutendis animarum Judiciis, valde defudat, ut difficultates tam graves distinguere, ac definire valeant, quando ij ad Confessiones expediendas fuerint promoti, summo haberi in pretio, & magni fieri (absit verbo invidia) ab omnibus meritò pervelim.

Vos, Adolescentes optimi, si Tyrocinium hujus scientiæ, nempe Moralis Theologiæ, ponere decrevistis: Preceptorum vestrorum limina terite; eos sæpe interrogate: illorum lectionibus assidue, ac frequenter assistite; ut ad tantum munus implexos moralium dubitationum nodos dissolvendi, hoc est, Fidelium animas ad salutis viam dirigendi, quo nullum opus est excellentius, idonei, magis, ac magis estote memini.

